

II.

Hvad angaar Landets oldtidige Undersøgelse, er det i de to sidste Beretninger omtalte særlige Arbejde, bestaaende i Undersøgelsen af et 4 Mil bredt Bælte tværs over Vendsyssel, blevet afsluttet med Behandlingen, ved Assistent Hans Kjær, af tilbagestaaende Dele af 14 Sogne i Børglum, Vennebjerg og Kjær Herreder. Samtidig bearbejdes det indsamlede Materiale af Dr. Sophus Müller. Et arkæologisk-geologisk Kort over denne Landstrækning med over 3,000 Punkter er snart færdigt og vil blive opstillet i Nationalmuseet; Resultatet af Studiet vil derefter fremkomme i et trykt Skrift. Om Sallingland fandtes hidtil kun foreløbige Beretninger, samlede af Lærer Strandgaard o. a. Den planmæssige Undersøgelse her paabegyndtes i 1909 ved stud. mag. Brusendorff, som behandlede 5 Sogne af Harre Herred. Der vil blive fortsat og afsluttet i Salling, før andre Landsdele tages for. Fremdeles er den i 1908 paabegyndte Undersøgelse af Bruske Herred bleven ført til Ende, idet Assistent G. Sarauw har gennemgaaet de tilbagestaaende 7 Sogne. Paa den fra gammel Tid af opdyrkede Jord ligger nu ikke længere nogen velbevaret Oldtidshøj. Intet fandtes, der egnede sig til Fredlysning. Den anseligste Høj ligger paa Herslev Kirkegaard, for en Del dog indtagen til nyt Gravanlæg. Der paavistes mange nedpløjede Høje samt en Del Jernalders Bo- og Gravpladser — i alt ca. 300 Punkter, hvoraf fremgaar, at ogsaa denne Egn i Oldtiden har været almindelig befolket.

III.

Et af de mærkeligste og mest tiltrækkende Fund, som nogen Sinde er fremdraget i Landet, blev opgravet ved Juellinge paa Lolland. Ved en Søgning, foranlediget ved et Aaret forud af Jordarbejdere tilfældig truffet Gravfund, fra Tiden omkring 200 Aar efter Christi Fødsel, der desværre fremkom i stærkt beskadiget Stand, lykkedes det at finde 3 meget dybt liggende Grave under jævn Markflade. Paa Grund af deres ualmindelig rige Indhold af skønne og sjældne Sager optoges en af Gravene som Helhed, et vanskeligt Arbejde, der tidligere kun er foretaget een Gang. Fundene udstilledes straks ekstraordinært i Museet gennem flere Uger under meget stærk Tilstrømning. De ere blevne forelagte i Nordisk Oldskriftsselskab, og et Skrift om dem vil snarest blive udgivet af dette Selskab. Paa Grund af Pladsmangel i Nationalmuseets danske Samling har en Del af Fundet maattet opstilles i etnografisk Samling. I Nørvang Herred foretoges en større Undersøgelse af Højrester og Højtomter for at redde de endnu uforstyrrede, dybest liggende Fund, der i denne Egn vides at have en særlig Betydning for et eget Afsnit af Stenalderen; desuden blev der truffet en Del Grave fra Broncealderen. Paa den i tidligere Beretninger nævnte Gravplads ved Virring blev der fortsat, idet man ved Markarbejde paa ny var kommen i Berøring med Grave under Jordfladen. Der blev aabnet 20 Grave med det for denne Del af Jylland ejendommelige Udstyr af Lerkar; denne Gang fandtes flere Barnegrave. Ved Donbæk i Gjerum Sogn afsluttedes det Aaret forud paabegyndte Arbejde paa en af de ganske faa Gravpladser, der kendes fra Tiden mellem Folkevandringen og Vikingetiden. For at en Del af den mærkelige Plads kan bevares til Eftertiden, blev et større Stykke fredlyst af Ejeren. Ved Stenstrup i Ods Herred foretoges en sjælden heldig Udgravning. I en mægtig Jordhøj var der i gammel Tid ovenfra gravet ned til Dækstenene over en Stenalders Gravstue; den antoges at være sammenskreden. Ved en Besigtigelse for at undersøge, om den kunde istandsættes, opdigedes en velbevaret dobbelt Jættestue med to lange Gange ud gennem Højen, der henlaa tilstoppede, som de efterlodes i Oldtiden. I begge Stuerne og Gangene fandtes efter Professor H. A. Nielsens gohedsfulde Bestemmelse Rester af i alt 98 gravlagte, deriblandt 50 Børn; blandt de nedlagte Sager var adskilligt af sjælden Art. De nu for Offentligheden tilgængelige Stuer høre til de smukkeste i Landet, ligesom de vistnok ere de højeste, betydelig over Mandshøjde under Dækstenene. Endnu adskilligt fortjente at nævnes, saaledes flere Undersøgelser paa Gravpladser fra den romerske Tid og Folkevandrings-tiden og Besigtigelser af Pladserne for Fund af ofrede Sager fra Sten- og Broncealderen. Nedenstaaende Liste giver en Oversigt over alle de større Undersøgelser i Aarets Løb, betegnede ved U, og over de fleste af de nærmere Besigtigelser, betegnede ved B, det meste foretaget efter Ejernes Begæring. Men de forhaanden værende Midler have ofte paabudt en større Tilbageholdenhed fra Museets Side over-